
Terényi Ede LÉLEKÉPÍTŐK

A legsötétebb alakzat számomra az, ha valaki eltagadja, hogy benne elsősorban nacionális, vagy törzsi tudat érvényesül, hangoztatja az individualizmusát, és világpolgárságról beszél. Az ilyen ember természetszerűleg neurotikus, és érzékeny lesz arra, hogy amásik szabad és erős. Ekkor a szabadságot és az erőt veszélyesnek és nacionálisnak tartja.

Miért?

- Azért, mert amennyire nincsen önismerete saját magával szemben, pontosan olyan csökkent ismeretekkel fordul szembe a másikkal. Ebben még nincs semmiféle kereszténység. Ez még az előbb említett evidenciák körébe tartozik. A többi mind mese. Ezek a sorrendek mérhetetlenül fontosak. Hogy megjelenik-e Isten képe ebben a küzdelemben és ebben a konstrukcióban? Ki tudja. Az emberek megtanulnak fohászkozni és imádkozni, de nem tanultak meg időnként elhallgatni a könyörgésben, és figyelni, hogy válaszolnak-e. Csak a saját nyavalyájukat nyomják valahová, amelyre - ha így fohászkoznak - nem lehet válasz.

Haza?

- A haza természetes adottság. Az ember nem tehet arról, hogy magyarnak született. Erre még büszke sem lehet. Egy fontos momentum van azonban itt, hogy a magyar néplélek én nem gyűjtőfogalomnak tekintem, hanem egy reális élőlénynek. Talán arkangyali szintű élőlénynek, akinek a palástja alatt élünk. Számomra a magyar néplélekben lenni, az organizáltságot jelent. Természetes létet, amelyre se nem büszke az ember, se nem szégyelli, hanem - az Adytól vett gondolat alapján - él benne. Ezért én nem tudom a hazát se ideologizálni, se semmiféle büszke himnikus mondatokkal dicsérni, mert nem arra való.

A család mit jelent Önnek?

- Ez is az evidens dolgok közé tartozik. Nagyon jónak tartom, ha az embernek családja van. Nagyon szerencsétlenek azok az emberek, akiknek nincsenek gyermekeik, vagy csak egy gyermekük van. Szerencsétlen az a gyermek is, akinek egyedül kell felnőnie. A két gyereknél jobb a három, mert az már csapat. Nekünk három gyermekünk van. Halhatatlanul jó és fontos dolog a család és a gyermek. Az a sok szemét, amit a család köré hordtak az elmúlt időben, hogy anyagi feltételek kelljenek... - nem igaz! Ez nem így van. Szerintem a zsíros kenyér, ha tisztességesen készítik el, és megfelelő időben kapják meg a gyerekek, pontosan ugyanolyan jó, mint ahogy párizsi is lenne rajta a sajt mellett.

Inkább az a gond Magyarországon, hogy a nagyon sikeres 40 éves propaganda után több generáció jött, amely nem ismerhette meg, hogy milyen családban élni. A házasság devalválódott. Könnyen elválnak az emberek. Rengeteg fiatal ember él közöttünk, akik vasárnapi apukákkal nőttek fel, és nem ismerik azt, hogy milyen a vasárnapi közös ebéd, hogy milyen élmény az együtt töltött kirándulás, milyen az apai szigor és az anyai szeretet. Ezeket az elemi dolgokat nem ismerhették meg, és egész életükön keresztül ezzel a hiánnyal küzdenek. Nem tanulták meg, hogy mi a család. Nem várható ezektől a generációktól, hogy most sokgyermekes családot építsenek. A család-ügy nagyon súlyos probléma, amelyet nem lehet olyan ál-világnézeti küzdelmekkel befolyásolni, mint a most folyó abortuszvita.

Jó lenne, ha a magyar katolikus egyház végre rájönne arra, hogy misszióról van szó ebben az országban. Azt a papi kart, melynek átlagéletkora 65 év, ki kellene egészíteni olyan világi emberekkel, akik nem engednék szétesni a keresztény közösségeket.

Kedves vendégei voltak Kolozsvárnak: a Kós Károly Egyesülés tagjai. Eljöttek hozzánk, hogy az építészet nyelvén az emberről, a mairól és a holnapiról beszéljenek nekünk. Magam nemcsak azért kerültem közel hozzájuk, mert egy kicsit házigazda is voltam, hanem mert mint muzsikust, az építészet régről érdekel. Szeretem a szép épületet, mint egy szép zeneművet. És meggyőződéseim szerint az is: az épület zenemű. Igaz a szólás: az építészet kővé vált zene.

Modern életünkben nemcsak az igazi zene, de az igazi építészet is kezd lassan kivészni. Minden olyan kísérlet áldásos, amely arra törekszik, hogy ismét visszaállítsa a zene, az építészet, a művészet szentségét. Makovecz Imre - akinek nevéhez és életművéhez kapcsolódik az organikus építészet magyarországi úttörése - jogosan teszi fel a kérdést: "A mindennapi élet átlépi-e a szakralitás határait, és vannak-e ilyen határok, átlépi-e a szentség a misztériumok határait, van-e mitikus személy vagy tárgy manapság, egyáltalán reális-e ezeket a kérdéseket feltenni...?"

A mai muzsikussá számomra még égetőbben jelentkezik ez a kérdéscsoport. A zene igazából csak szakrális környezetben él és fejti ki hatását. Egyéb híján a hangversenyterem szakrális légkör helyettesítette sokáig azt a környezetet, amiben a zene igazi otthonára lelhet. Most visszatért a templomokba is, ahonnan elindult. A szemünk előtt kibontakozó új, organikus építészetben olyan új otthonra lelhet, amely még jobban hangsúlyozza a zene misztérium-jellegét. A *házak valóságáról* (Helyes Gábor cikke az *Országépítő* 1993/1-2 számában - ez a majdnem száz oldalas folyóirat a Kós Károly Egyesülés lapja) szóló írás szerint: "Egy olyan házban, amely fizikai funkcióján kívül semmit sem tud hordozni, a házlény nagyon mélyen alszik. Más házaknál ennél jóval éberebb, szenderegésre készítő állapotot tapasztalhatunk. Végül bizonyos házaknál a szellem eleven jelenlétével találkozhatunk. Csak ez utóbbiak esetében beszélhetünk a házról egy élő organizmusnak megfelelően."

Mindaz, ami itt megfogalmazódott egy házzal kapcsolatban, vajon nem érvényes-e a zenére is, sőt elsősorban éppen órá? Ha már megszületett a *Házlény* fogalma, nem kellene-e azonnal melléilleszteniünk a *Zenelény* fogalmára utaló szót is? Hadd idézzünk még egy gondolatot az előbbi írásból: "Ami ... egy időtálló ház képében előttünk áll, arról tudhatjuk, hogy messze több a pusztá anyagnál. (Hányszor csak pusztá anyag a zene? - T.E.) Szerkezeti és terei révén ugyanúgy magában hordja az Időt és a Fényt, mint egy élőlény, emellett egy sorserő formájában olyan belső szépség ura, amely akkor is megmarad, ha a ház fizikailag elpusztul."

Ilyen épületeket mutatott be Siklósi József és Turi Attila filmen, diaprozítveken, a Rudolf Steiner kezdeményezte, tervezte, sugallta Goetheanumokról, a sevillai Világkiállítás magyar pavilonjáról, és a Csengeren készült, gyönyörű, új, maguk tervezte épülettömbökről. Mindketten Makovecz Imre munkatársai. Sokadmagukkal egy új világ képét rajzolják elénk. Egy hatalmas, új irány van kibontakozóban. Ez elsősorban szellemiségével ragad meg. Ez a szellemiség más művészeti ágakra is ki kell hogy terjedjen áldásos hatását. Amit a Kós Károly Egyesülés kolozsvári bemutatóin, megbeszélésein láttunk-hallottunk (a kolozsvári Waldorf-iskola köré tömörülők és Labancz Zoltán meghívásának, szervező munkájának köszönhetően) utat nyit a huszonegyedik századba.

Már a sevillai "hétornyú dombház"-ba is betervezték a zenét, a hangokat. Úgy tűnik, az organikus építészet a hang-elemet éppúgy felhasználja, mint bármely más, valódi építőanyagot. Megszületőben van a CASA DI MUSICA - MUZSIKÁLO HÁZAK mozgalma? Kodály "Éneklő, muzsikáló Magyarországnak" álmát sok ezernyi muzsikáló házlény lélektemploma követné?

"Bízom abban, hogy a mindennapi élet átlépi és átlépheti a szakralitás határait, és nem céltalan s reménytelen erről írni sem." - idézhetem búcsúzóul Makovecz Imre szavait.

HÍREK

A Vándoriskola idén meghirdetett pályázatára jelentkezők közül felvételt nyert: Nagy Sándor (kezdő munkahelye: Makona), Müller Csaba (Kvadrum), Csermelyi Andrea (Triskell) és Kelemen Eszter (Kaposterv). Mellettük jelenleg még nyolc hallgatója van a Vándoriskolának. A továbbképzés nemzetközivé szélesítése is elkezdődött; Balassa Endre jelenleg Drezdában tölti vándorhónapjait.

Álmosdi Árpád és Balassa Endre vándorok 1993. július 22. és augusztus 30. között részt vettek a Prince of Wales Institute of Architecture által szervezett nyári építészeti tanfolyamon, amely három helyszínen (Oxford, Anglia; Chinon, Franciaország és Viterbo, Olaszország) neves tanárok és nemzetközi hallgatóság részvételével került megrendezésre.

A Kós Károly Egyesülés szeptemberi konferenciája szervezési nehézségek miatt elmaradt. A decemberi konferenciát a TRISKELL iroda szervezi, témája a közösségfejlesztés és településfejlesztés kapcsolata lesz a népműveléssel, faluházprogrammal és közösségfejlesztés egyéb területeivel közel két évtizede foglalkozó Beke Pál, Varga A. Tamás és munkatársaik részvételével.

Anthony Gall, akinek írását múlt számunkban közöltük, egyházas háromszéki és kolozsvári útján elkezdte Kós Károly 1919. utáni építészeti munkásságának rendszeres, alapos felmérését. Végigjárja a különféle adatokból ismert településeket, ahová Kós valamilyen tervet készített, felkutatja az itt-ott kallódó eredeti terveket, hogy pontos jegyzék készüljön a felépült, az átalakított, az elpusztult, a meg nem valósult művekről. E rendkívül jelentős, jószerivel teljesen ismeretlen adatokat felsorakoztató gyűjtőmunka, mely Anthony Gall személyében kiváló, érzékeny gazdára lelt, részben a Művelődési és Közoktatási Minisztérium támogatásával folyik, részben Anthony Gall saját költségén. A gyűjtés első eredményeit Anthony Gall az Építész Kamara Kiállítótermében (Ótpacsirta u. 2.) mutatja be december 15-én 16 órakor nyíló kiállításán. A kiállítás költségeit a Magyar Építészeti Múzeum, a Kós Károly Egyesülés és a Művelődési és Közoktatási Minisztérium fedezi.

Nemrég jelent meg Pap Gábor két könyve, melyek témájában több előadást tartott korábban. A Szabad Tér Kiadó jelentette meg a *Jött éve csodáknak - A magyar csillagmitoszi hagyomány élő Atillája* című kötetet, és a debreceni Pódium Műhely Egyesület adta ki a magyar népművészettel foglalkozó *Jó pástorok hagyatéka* című könyvet. Ugyancsak a közelmúltban került a könyvesboltokba James George Frazer *Az Aranyág* című, Angliában először 1925-ben megjelent műve (Századvég Könyvtár), amely klasszikus előképe a kulturális hagyomány mélyrétegeit, jelentéstartalmait elemző összehasonlító munkáknak.

1993. szeptember 18-án Harmati Béla püspök úr jelenlétében került sor a rákospalotai evangélikus lelkészlakás - tervező: Nagy Tamás - felszentelésére.

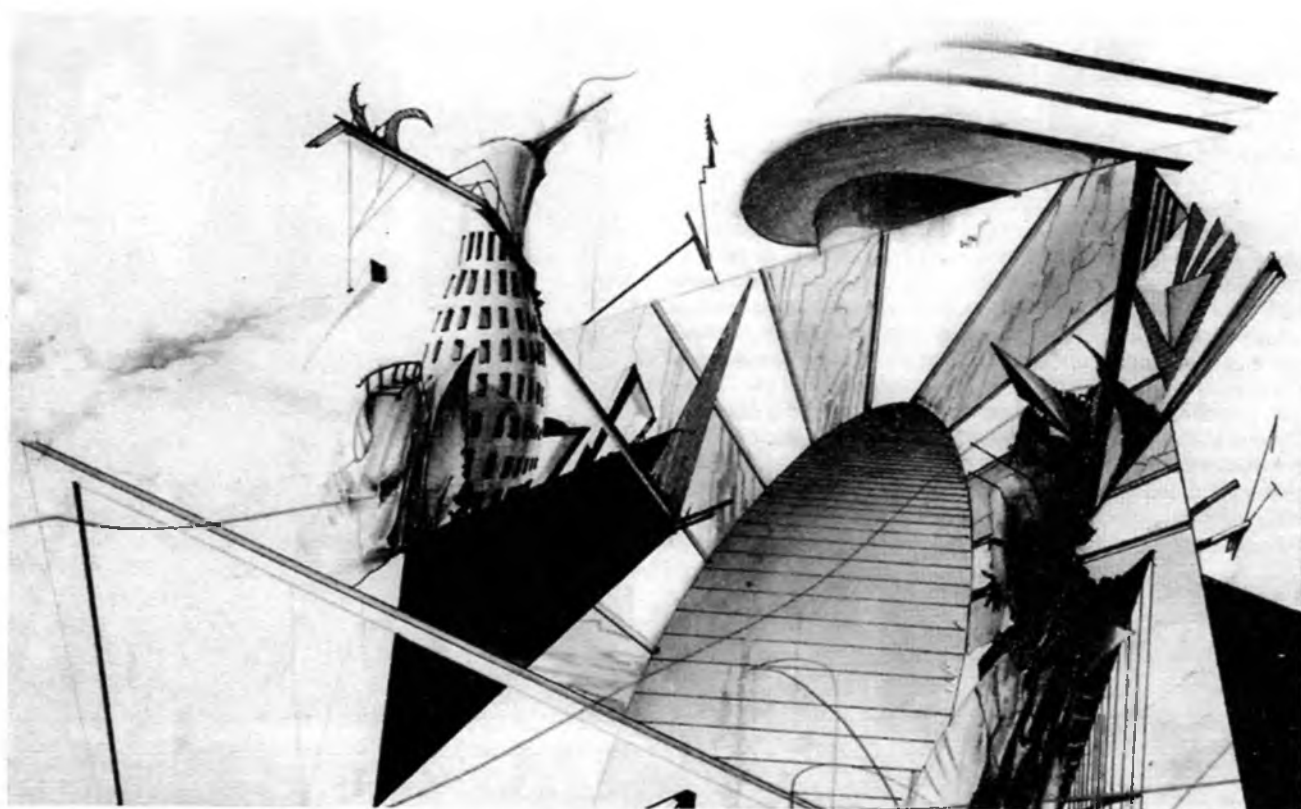
A Habitat-világnapon, október 4-én a köztársasági elnök magas állami kitüntetést adományozott Apáti Györgynek, Csongrád polgármesterének a város fejlesztéséért végzett munkája elismeréseként; Lőrincz Ferencné Szabó Tündének, Somogy megye főépítészének; Varga A. Tamásnak, a Magyar Művelődési Intézet osztályvezetőjének, akinek munkatársaival együtt végzett közösségfejlesztő tevékenysége hosszú idő óta segíti az építészeti településfejlesztési programokat.

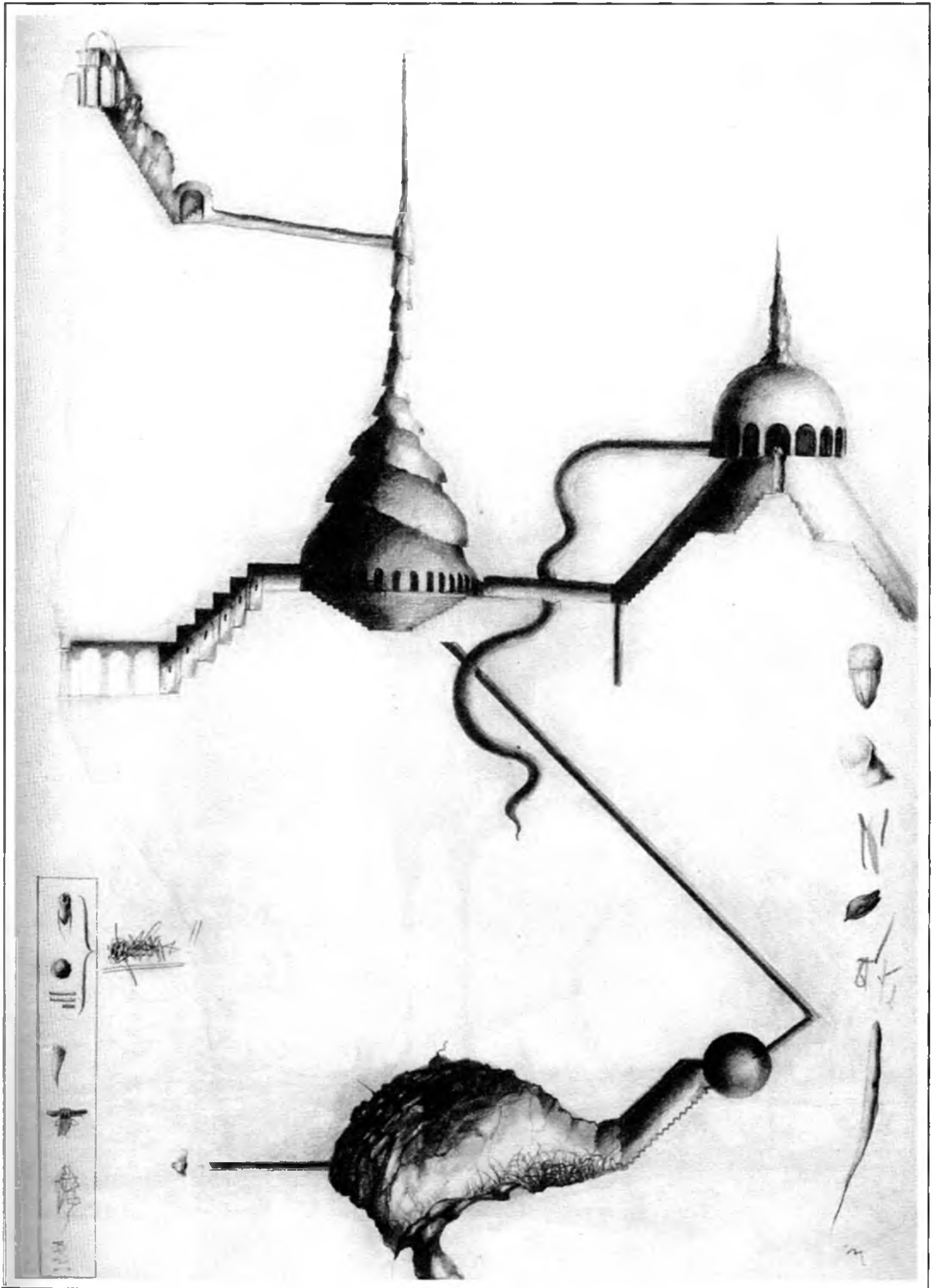
Vekerdy Tamást pedagógiai munkásságáért a gyermekek érdekében kifejtett tevékenységét elismerő, tekintélyes dán LEGO-díjjal tüntették ki.

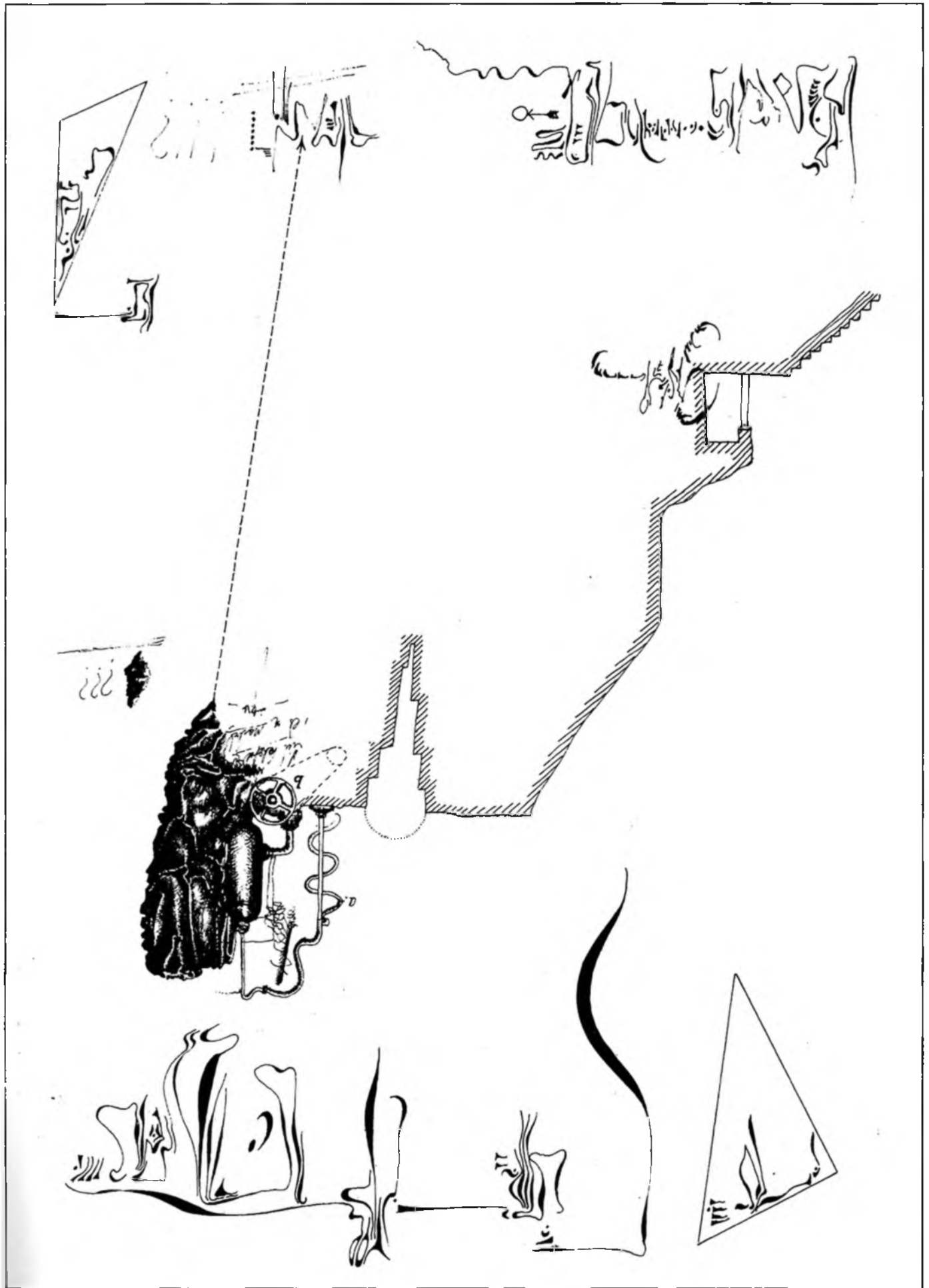
Kós Károly születésének századik évfordulóján, tíz évvel ezelőtt készült felvétel a Bercsényi 28-30 centenáriumi plakátjával az Andrassy (akkor Népköztársaság) úton.

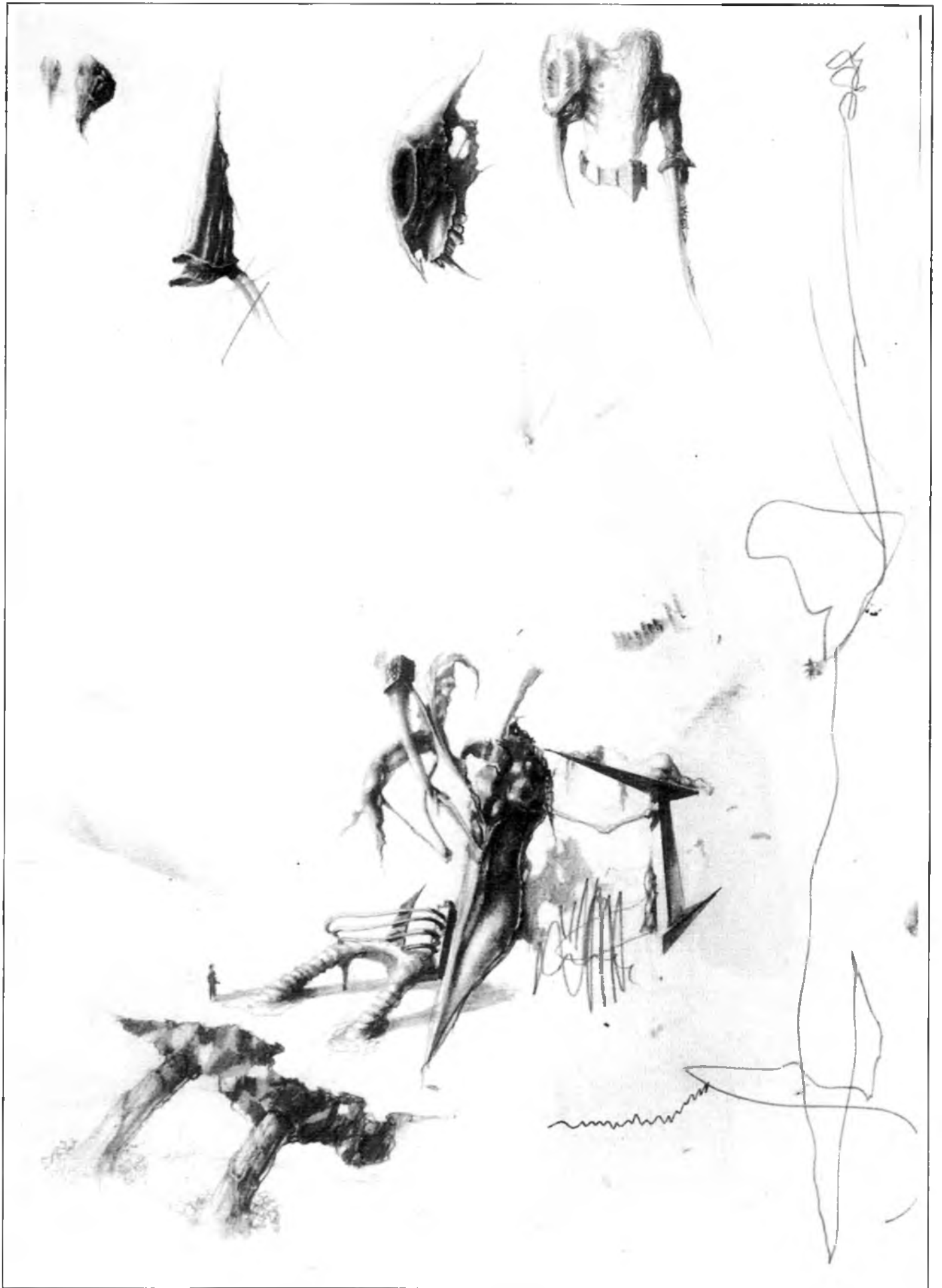
SZALAI TIBOR RAJZAI

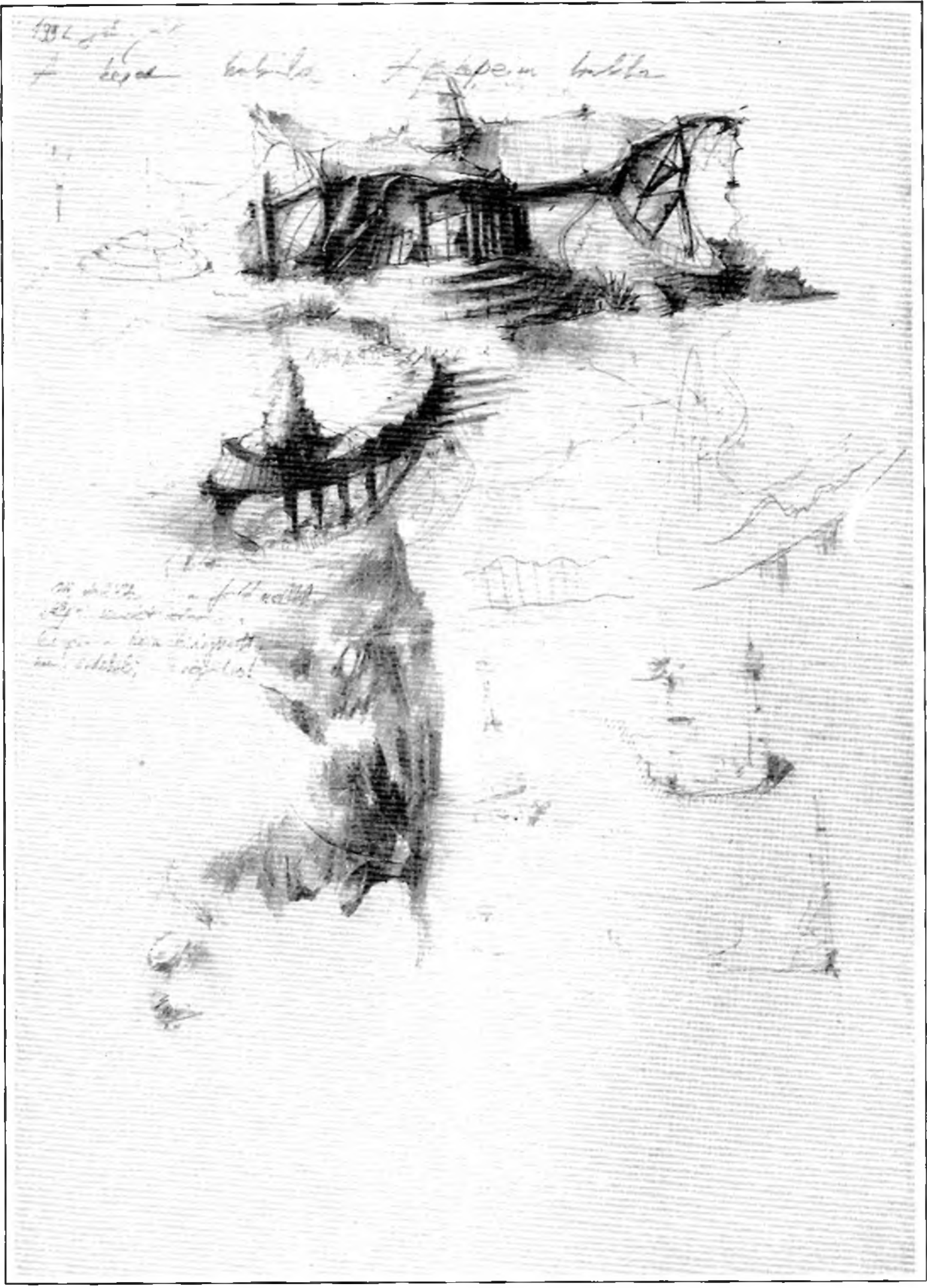

1886

7 kesä kuluu. 7 kappelin kuluu

on kuluu
7 kappelin kuluu
7 kesä kuluu
7 kappelin kuluu